

колледжах к інтегрованному обучению учащихся. Доказано, что реализация разработанной модели и определенных педагогических условий способствует развитию мотивации, педагогического мышления студентов, их способностей; формированию системы знаний, педагогических умений и навыков для осуществления интегрированного обучения в практической работе с учениками, освоению методов и приемов педагогической деятельности.

Ключевые слова: педагогические условия, модель, педагогический колледж, будущие учителя, подготовка, интегрированное обучение, начальное образование, эксперимент.

SUMMARY

Poberetska Viktoriia. Introduction in pedagogical colleges of pedagogical conditions and models of preparation of primary education teachers for integrated student learning.

The article presents the results of introduction of the pedagogical conditions and models of preparation of future primary school teachers in pedagogical colleges for integrated student learning.

In recent years, there has been a large-scale reform of education in Ukraine, which is based on a new content, based on the formation of competencies needed for successful self-realization in society; focus on the needs of the student in the educational process, child-centeredness; a cross-cutting process of education that shapes values; pedagogy based on partnership between student, teacher and parents.

The quality of the content of primary education presupposes that children learn not only ideas about the world around them, but also the most essential, natural, clearly presented, accessible to the perception of the relationships of objects and phenomena of the world. The integrated content of education ensures, first of all, assimilation of such relationships and leads to the formation of holistic ideas about the world.

Further study of the peculiarities of implementation of the integrated learning of primary school students and the specifics of training teachers to ensure it will help students achieve high learning outcomes and the formation of competencies necessary for life in a modern society.

It is proved that implementation of the developed model and certain pedagogical conditions promotes development of motivation, pedagogical thinking of students, their abilities; formation of a system of knowledge, pedagogical skills and abilities for the implementation of integrated learning in practical work with students, development of methods and techniques of pedagogical activity.

Key words: pedagogical conditions, model, pedagogical college, future teachers, preparation, integrated learning, primary education, experiment.

УДК 378.091.12 (477):33

Раїса Пріма

Волинський національний університет ім. Лесі Українки

ORCID ID 0000-0002-3278-1900

Неля Кінах

Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти

ORCID ID 0000-0002-9025-6514

DOI 10.24139/2312-5993/2021.04/200-210

МОТИВАЦІЯ ДО ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Одну з основних ролей в активізації професійного розвитку вчителя НУШ відіграє мотивація до підприємницької діяльності. Проте, на жаль, загальна методологія й система важелів та інструментів активізації підприємницької діяльності не є цілісною й не забезпечує підвищення конкурентоздатності вчителя. У статті досліджено

теоретичні основи мотивації як одного із найважливіших напрямів у підприємницькій діяльності. Обґрунтовано тезу, що професійна мотивація вчителя базується на його життєвих цінностях, що зумовлюються характером педагогічної праці. Проаналізовано групи мотивів підприємницької діяльності. Запропоновано авторську структурну схему формування мотивації до підприємництва вчителя НУШ та визначено етапи процесу формування мотивації до підприємництва через потенціал учителя НУШ.

Ключові слова: мотив, мотивація до підприємництва, мотиваційні принципи, Нова українська школа, підприємницька діяльність, потенціал.

Постановка проблеми. Основними складовими змісту сучасної української школи в XXI столітті є нові підходи до теорії і методики педагогічної освіти, а відтак, і до практичної діяльності вчителя, спрямовані на мотивацію його діяльності, яка полягає в свободі творчості, постійному розвитку свого професіоналізму, зацікавленому спільному партнерстві між учнем, учителем і батьками, спрямованості роботи педагога на потреби учня в освітньому процесі. За прогнозом науковців до 2050 року штучний інтелект перевершить людський.

В усіх сферах життя відбуватимуться кардинальні зміни світового глобального масштабу. Вченими доведено, що знання і вміння, які дають заклади освіти через півстоліття становитимуть лише 5 % знань людства. Саме тому стає очевидним той факт, що зміни до сучасної організації навчання та виховання учнів є життєво необхідними. Наша вітчизняна освіта разом із світовими проблемами має свої власні, специфічні лише для неї особливості. Якщо основною складовою діючої сьогодні системи освіти є спрямована, тривала передача знань безпосередньо від учителя до учня, в майбутньому процес отримання знань учнів стає багатовекторним, за принципом «від усіх і всюди», тому вчитель повинен бути не передавачем, а стати провідником для учня серед інформативного поля, щоб вибрати для себе необхідну інформацію для формування відповідних важливих для нього компетенцій. Саме цей постулат лежить в основі Концепції Нової української школи, яка була затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р. «Про схвалення Концепції реалізації державної політики в сфері реформування загальної середньої освіти Нова українська школа на період до 2029 року».

У зв'язку з прийняттям цього важливого для реформування освіти документа, Л. Гриневич заявила: «Ми прекрасно розуміємо, які б чудові не були написані закони, які б прекрасні стандарти ми не написали, як би ми не оновлювали зміст освіти, якщо не буде вмотивованого вчителя з належним рівнем кваліфікації, який мислить не старими 100 радянськими штампами про авторитарну педагогіку, а лише займається трансляцією знань, які діти мають відтворити на екзаменах, у нас не буде реального формування необхідних компетентностей учнів, тому важливо не тільки говорити, а й реально працювати над реформуванням всієї системи нашої освіти». Вчитель Нової української школи повинен бути не особою, що рутинно передає учням дозовані навчальною програмою «об'єми знань» з певного предмета, а покликаний навчити молоде покоління вміти самостійно організувати процес пошуку засвоєння й застосування здобутих знань. Тому основні вимоги до вчителя, які визначені в Концепції Нової української школи, полягають у визначенні мотивованості його діяльності, високій фаховій компетентності і педагогічній майстерності, активній і ефективній особистій творчості, гнучкому мисленні, відчутті

особистої відповідальності за результати власної роботи та здатність до критичного самоаналізу, до саморозвитку (Кирилишин, 2017).

Аналіз актуальних досліджень. Різні аспекти означеної проблеми досліджено у наукових працях Л. Безчасного, З. Варналія, В. Гейця, А. Гриценка, С. Дзюбика, В. Длугопольського, Л. Дмитриченко та інших вітчизняних учених. Проблеми підвищення ефективності діяльності засобами мотивації знайшли відображення в дослідженнях Д. Богині, В. Грішнкової, А. Колота, Л. Лутай, М. Семикіної, О. Ястремської та інших вітчизняних і російських вчених, в роботах яких розглянуто різні аспекти мотиваційних процесів. Механізми стимулювання та мотивації діяльності суб'єктів підприємництва досліджували Ф. Важинський, М. Мироненко, В. Смиричинський, І. Ясіновська та інші науковці. Серед науковців, які аналізували сутність, зміст та особливості мотивації підприємницької діяльності, слід зазначити О. Акімову, Л. Карамушку та Н.Худякову, а також Л. Проданову й О. Котляревського. Таким чином, питання, пов'язані з дослідженням мотивації підприємницької діяльності і розробкою заходів щодо її розвитку потребують подальших наукових досліджень.

Метою статті є дослідження мотивації щодо активізації підприємницької діяльності вчителя Нової української школи в умовах трансформації освітніх процесів.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань, досягнення мети було використано такі методи дослідження: теоретичні: системно-аксіологічний, структурно-порівняльний, структурно-логічний, теоретичний аналіз педагогічної, фундаментально-філософської, управлінської літератури, нормативних документів, матеріали періодичних фахових і науково-метричних видань із теми дослідження; структурно-логічний аналіз та систематизація – із метою характеристики особливостей професійної підготовки педагогів нової формації; емпіричні: анкетування й опитування учасників освітнього процесу; зіставлення різних поглядів на проблему; узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Одним із чинників успіху Нової української школи є вмотивований учитель. Реформою передбачено низку стимулів для особистого і професійного зростання педагогів. «Українська школа буде успішна, якщо до неї прийде успішний вчитель», – наголошується у Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року.

У науковій літературі проблема мотивації діяльності працівників підприємств або інших виробничих організацій розглядається достатньо широко, проте проблема мотивація діяльності педагогічних працівників, зокрема закладів загальної середньої освіти, не достатньо вивчена. Професійна діяльність створює можливості для задоволення первинних і вторинних потреб особистості – потреби в безпеці, самоповазі, соціальному визнанні, самореалізації тощо. В основі будь-якої діяльності лежать мотиви.

Слід зазначити, що саме дослідження мотивації є одним із найважливіших напрямів у підприємницькій діяльності. Вивченню цього питання присвячені роботи

різних учених, наприклад, праці з теорії ієрархії потреб А. Маслоу, двофакторної теорії мотивації Ф. Херцберга і теорії набутих потреб Д.Мак Клеелланда, де вони довели, що саме мотивація спонукає підприємця, задовольняючи потреби вищого рівня, такі, як визнання, повага та самореалізація, генерувати енергію, ентузіазм, творчість із метою ефективного досягнення бажаних цілей. Тобто різні теорії пояснюють мотивацію як рушійну силу, що може виявляти приховані таланти і творчість, сприяє як досягненню індивідуальних цілей, так і розвитку суспільства загалом.

Про необхідність дослідження мотивації підприємницької діяльності свідчить і те, що навіть у теорії права Л. Петражицький визначав мотивацію як внутрішній системоутворювальний чинник зовнішньої поведінки людини. Сучасний закордонний психолог К. Двек зазначає, що для становлення мотивації підприємницької діяльності важливу роль відіграє особистісна настанова на зростання (Керол, 2017), що характеризується такими властивостями особистості, як: потяг до розвитку своїх можливостей, наполегливість щодо досягнення своєї мети, навіть, і особливо, коли останнє не вдається.

На відміну від ієрархічних теорій мотивації, за зразком А. Маслоу, існують також процесні теорії мотивації. Представники цього підходу А. Аткинсон, Л.Портер та інші зазначають, що мотивація як процес спонукання до діяльності включає в себе і мотиви, і стимули. В. Стадник, ґрунтуючись на структурі мотивації, запропонованої Є. Ільїним, зазначає, що «у кожної людини мотиваційна структура індивідуальна й обумовлена багатьма факторами: рівнем добробуту, соціальним статусом, кваліфікацією, посадою, ціннісними орієнтирами тощо» (Стадник, 2009). Мотивація підприємницької діяльності зазнає змін у процесі розвитку діяльності. Підвищується сила мотивів комерційного успіху, мотивів ініціативи й активності, мотивів самореалізації, мотивів соціальних контактів і групової належності. Водночас зменшується сила мотивів свободи і незалежності та мотивів вимушеності (Худякова, 2008).

Зокрема, серед мотивів трудової діяльності, на думку Г. Ложкіна і В.Комаровської, переважають:

- інструментальні мотиви, тобто прагнення насамперед заробити кошти для нормального існування, для задоволення матеріальних і духовних потреб;
- мотиви задоволення, тобто прагнення отримувати насолоду від процесу роботи, розуміння її цінності як такої;
- мотиви самореалізації – бажання індивіда реалізувати свої потенційні можливості;
- комунікативні мотиви – прагнення до спілкування та взаємодії з людьми, бажання бути серед людей;
- соціальні мотиви, що пов'язані з осмисленням необхідності приносити користь суспільству, небажанням бути ледарем, допомагати іншим (Ложкін, 2014).

У дослідженні В. Співака мотивація розглядається як сукупність внутрішніх і зовнішніх рушійних сил, які спонукають людину до діяльності, визначають поведінку, форми діяльності, надають цій діяльності спрямованості, орієнтованої на досягнення особистих цілей і цілей організації (Співак, 2010).

У дефініцію «мотивація», за трактуванням О. Разіної, закладається зміст мотивації як процесу створення умов, що впливають на поведінку людини і дозволяють спрямовувати її у потрібну для площину, зацікавити в активній, старанній і добросовісній роботі при виконанні покладених на неї завдань. Тобто акцент зроблено на середовище, а саме – на зовнішні впливи (Разіна, 2008).

С. Вершловський стверджує, що професійна мотивація вчителя базується на його життєвих цінностях, що обумовлюються характером педагогічної праці. Серед них можна виділити такі цінності, як гордість за успіхи своїх учнів, можливість спілкуватись із ними, перебування в культурному педагогічному середовищі тощо (Вершловський, 2002). Система мотивації – це спеціальні заходи, спрямовані до внутрішніх цінностей і потреб людей, які працюють в закладі освіти. Дослідження автора свідчать, якщо мотивацією людини є страх втратити роботу, можливість заробляти на хліб, то їх ефективність в роботі 5 %. Якщо людиною керує потреба досягнути певного статусу, певного рівня життя, то вона ефективна на 30 %. Людина, яка ставить певні цілі, перемагає труднощі, досягає перемог, є ентузіастом своєї справи, є ефективною на 100–120 %. Страх може стимулювати протягом нетривалого часу, потім він притупляється, і співробітники починають «викручуватися», шукати причини або йдуть на прямий обман. Наприклад, вони легко придумують пояснення своїм регулярним запізненням або затримок при виконанні термінових завдань. Страх блокує прагнення до творчості, пошуку нових, нестандартних рішень, розумному і виправданого ризику. Слабких і емоційно чутливих людей страх може стимулювати і тривалий час. Проте в результаті нервового напруження вони часто хворіють і емоційно виснажуються, що знижує продуктивність їх праці.

Мотивацію як процес, можна представити у вигляді низки послідовних етапів: виникнення потреби – пошук шляхів забезпечення потреби, яку можна задовольнити або просто не помічати – визначення цілей (напрямків) дії – реалізація дії – отримання винагороди за реалізацію дії – ліквідація потреби. До властивостей мотиваційної сфери людини належать полівмотивованість (наявність цілого комплексу мотивів, що регулюють діяльність), ієрархічність, підпорядкованість (одні мотиви займають провідне місце, інші – підлегле), динамічність (у процесі розвитку особистості змінюється її структура, відбувається диференціація, інтеграція мотивів, перетворення одних в інші, посилення, ослаблення і т. ін.), взаємозамінюваність (одні мотиви можуть замінюватися іншими. Так, наприклад, потреба працівника в цікавій роботі може частково компенсуватися наданням високої заробітної плати при нудній, монотонній роботі). Поряд із цим, демотиваторами можуть виступати такі чинники: неконструктивна критика – 60 %, некомпетентний керівник – 45 %, умови праці – 25 %, відсутність інформації – 10 %, перевантаженість / недовантаженість – 10 %, взаємовідносини на роботі – 10 %, незрозумілість функцій / цілей – 10 % (Вершловський, 2002).

Необхідно зазначити, що більшість педагогічних працівників працює в закладі загальної середньої освіти заради своєї справи, заради отримання задоволення від спілкування з дітьми, від самореалізації. Мотивованих до праці педагогічних працівників найчастіше вирізняє прагнення не тільки до підвищення

результативності своєї педагогічної діяльності, але й бажання бути причетними до успіху закладу освіти в цілому.

Відзначимо, потреби й інтереси у свідомості людини перетворюються на мотив. Саме він спонукає людину до цільової діяльності. Н. Худякова визначила такі групи мотивів підприємницької діяльності: 1) безпосередні мотиви (мотиви комерційного успіху; мотиви свободи і незалежності; мотиви ініціативи і активності; мотиви інноваційності та ризику); 2) опосередковані мотиви (мотиви самореалізації; мотиви поваги і самоповаги; мотиви соціальних контактів і групової належності; мотиви вимушеності). До того ж автор пропонує розрізняти та досліджувати окремо мотиви готовності до підприємництва та мотиви підприємницької діяльності на етапі стабілізації діяльності (Худякова, 2008).

Конструктивною нам видається позиція Г. Шайхутдінової, згідно з якою ці здібності згруповано так: 1) лідерства: прагнення до самостійності, почуття перспективи, переконливості, наполегливості в досягненні поставлених цілей; 2) особливі інтелектуальні: компетентність, проникливість, оригінальність, аналітичний склад розуму, вміння генерувати ідеї, розвинена інтуїція, освіченість; 3) комунікативні: контактність, готовність і вміння вирішувати конфлікти, вміння підбирати собі компаньйонів і виконавців, вміння йти проти течії; 4) економічні: прагнення до придбання конкуруючих переваг, множення багатства, до інновацій та їх здійснення, дій зі встановлення ринкової рівноваги; 5) соціальні: ініціативність, організаторський талант, ділова культура, вміння здійснювати організацію і реорганізацію соціально-економічних механізмів, готовність ризикувати; 6) фізичні: фізичне, психічне й емоційне здоров'я (Шайхутдінова, 2013).

Одним із видів мотивації праці є мотивація підприємницької діяльності. У роботах Є. Більчака і Л. Пурижової виділяється три групи мотивів підприємництва (які найчастіше зустрічаються в науковій літературі). На думку вказаних авторів, перша група мотивів – задоволення потреб; їх задоволення не складає сенсу економічної діяльності та її закони до них незастосовні. Ми вважаємо, що цю групу мотивів формують ті вчителі, які мріють і прагнуть заснувати свою приватну «імперію», свій заклад освіти, свою справу. Потреба в пануванні, владі, впливу – ось мотиваційний імператив їх підприємницької діяльності, оскільки іншим шляхом вони не змогли б здійснити свою мрію і домогтися положення в суспільстві. Друга група мотивів пов'язана з волею до перемоги, прагненням до успіху, досягнутому в боротьбі з конкурентами і самим собою. Цю групу мотивів можна умовно назвати «потребою в досягненнях». Третя група мотивів пов'язана з радістю творчості, яка проявляється і в інших випадках, але тільки тут стає визначальним моментом в поведінці людини, вектором «мотив-мета». Відзначається, що якщо перша група мотивів підприємницької діяльності в підсумку призводить до формування приватної власності, яка є суттєвим показником ефективності цієї діяльності, то в двох інших групах йдеться не стільки про власність, скільки про ті уточнені способи, за допомогою яких вимірюється успіх справи, який доставляє радість тому, хто досяг цього успіху. Серед чинників, що спонукають до підприємницької діяльності можна виділити усвідомлені і неусвідомлені мотиви. Неусвідомлені мотиви – спонукання,

які формуються на рівні підсвідомості. За способом самореалізації передбачувані (усвідомлені) мотиви поділяють на три основні групи: матеріальний інтерес, самореалізація у формі потреб у досягненнях і почуття задоволення від ведення власної справи, відчуття радості творчості. Є. Більчак і Л. Пурижова також пропонують виділяти декілька мотиваційних принципів підприємницької діяльності: принцип споживання (який є основою системи матеріальних інтересів, що включає відповідні мотиви, зокрема максимізація прибутку, накопичення капіталу та ін.; всі мотиви цього порядку об'єднані одним інтересом – матеріальним, в усіх видах і формах); принцип активності (загальною ознакою для мотивів цього порядку служить те, що джерело мотивації знаходиться в психології особистості, закладений в самій людині) та принцип надійності (Більчак, 2008; Пурижова, 2004).

Таким чином, мотивація підприємництва в широкому розумінні представляє собою складний економіко-психологічний поведінковий феномен, в основі якого знаходяться економічні потреби, інтереси і цінності, що породжують відповідні мотиви, які будучи сприйнятими, розміщуються над базовим рівнем, психологією (індивідуальною і соціальною) і пропущені через неї перетворюються в мотиватори, які безпосередньо реалізуються у сфері поведінкових реакцій на мотиваційні цінності і механізм управління нею. В європейських країнах мотиваційні процеси в освіті різко змінюються під дією щонайменше двох факторів: по-перше, зростання добробуту забезпечило такий рівень життя значної частини населення, що прагнення до удосконалення власної особистості стало домінувати в системі цінностей людини; у свідомості людини формується бажання самостійної підприємницької діяльності, отже, одним з видів мотивації праці стає мотивація підприємництва; по-друге, розвиток підприємництва вимагає засвоєння все більшої кількості інформації, викликає потребу в постійному підвищенні рівня освіти, кваліфікації й перетворює цей процес на мету професійної діяльності та розвитку.

На нашу думку, мотиваційну поведінку вчителя НУШ можна сформулювати. Процес формування мотивації до підприємництва складається з конкретних етапів, які у своїй послідовності і комплексності утворюють систему спонукальних чинників впливу на економічну поведінку вчителя за певних умов. Структурна схема формування мотивації до підприємництва вчителя НУШ представлено на рис. 1.

Проведене нами теоретичне дослідження дає змогу констатувати, що процес мотивації підприємницької діяльності – це, по-перше, діалектична сукупність взаємозумовлених, взаємозв'язаних і цілеспрямованих інструментів, важелів і чинників, методів і форм спонукання педагогів до праці над собою, а також узгодження їх інтересів; по-друге, складний комплекс економічних, соціальних, психологічних, моральних та інших чинників, що є спонукальними мотивами до підприємництва в освіті.

Нам видається, що одну з основних ролей в активізації професійного розвитку вчителя НУШ відіграє мотивація до підприємницької діяльності. Проте, на жаль, загальна методологія й система важелів та інструментів активізації підприємницької діяльності не є цілісною й не забезпечує підвищення конкурентоздатності вчителя.

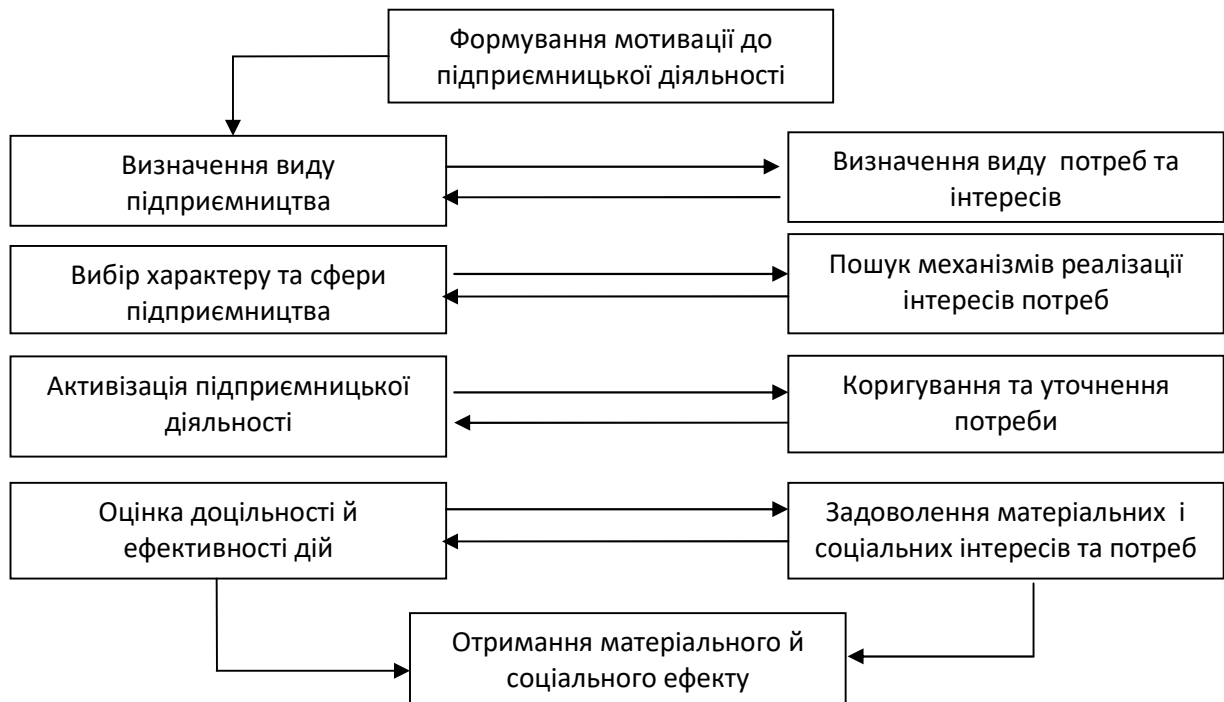

Рис. 1. Структурна схема формування мотивації до підприємництва вчителя НУШ

Ми вважаємо, що процес формування мотивації до підприємництва через потенціал вчителя НУШ, припускає реалізацію таких етапів:

I етап – вибір об'єкта мотивації, який передбачає визначення, на що саме буде спрямована мотиваційна дія педагога при здійсненні запланованих заходів.

II етап – постановка цілей та визначення критеріїв діяльності вчителя дозволить встановити, чого він бажає досягти за допомогою підприємства. Постановка цілей спрямована на забезпечення реалізації конкретних функцій, а критеріями діяльності є конкретно вимірні показники бажаного результату.

III етап – виокремлення складових потенціалу підприємства педагога як об'єкта мотивації. Для визначення складових потенціалу необхідно сформулювати список чинників, які впливають на вибір і використання мотиваційних інструментів щодо підприємства вчителя НУШ.

IV етап – вибір інструментів мотивації, що передбачає оптимальний набір матеріальних, фінансових і соціальних ресурсів для досягнення мотивації до продуктивної праці вчителя. Вибір того чи іншого інструменту мотивації педагога залежить від його потенціалу (професійних знань та умінь, стану здоров'я, працездатності та ін.).

V етап – оцінка результатів мотивації проявляється в ефективності підприємницької діяльності педагога.

Таким чином, у результаті реалізації розглянутих етапів формування мотивації до підприємства вчителя НУШ через його потенціал, можна визначити оптимальний набір мотиваційних інструментів для ефективного механізму розвитку підприємницької діяльності в освіті.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, мотивація підприємницької діяльності – один із видів мотивації праці, трудової діяльності. У

широкому розумінні – це складне економіко-психологічне поведінкове явище, в основі якого знаходяться економічні потреби, інтереси і цінності, що породжують відповідні мотиви, які будучи сприйнятими, розміщуються над базовим рівнем, психологією (індивідуальною і соціальною) і, пропущені через неї, перетворюються в мотиватори (або демотиватори), які безпосередньо реалізуються у сфері поведінкових реакцій через мотиваційні цінності і механізм управління нею. Мотивація до підприємницької діяльності – це реалізація праці вчителя, комплексний цілісний інструментарій щодо перетворення мотивації-потенції в мотивацію-реальність, в безпосередню дію; діалектичну сукупність взаємозумовлених, взаємозв'язаних і цілеспрямованих підприємницьких інструментів та важелів, методів і форм спонукання вчителів НУШ до діяльності, яка приносить прибутки та підвищить їх ефективність і результативність в умовах трансформації освіти. Вона інтегрує дію чинників, принципів, стимулів, мотивів, ціннісних орієнтацій, сподівань, поведінкових реакцій і перетворює її на постійно повторювальний процес.

Дискусійним моментом залишається мотивація вчителів НУШ з позиції надзвичайно швидкого розвитку освітніх технологій. Працювати в мінливому освітньому середовищі складно. Не всі педагоги здатні працювати в умовах постійних змін, коли потрібно весь час удосконалюватися. Часу на відпочинок немає. Учасники освітнього процесу (здобувачі освітніх послуг, батьки) вимагають нового: освітнього продукту, сервісу, а також унікального індивідуального підходу, уваги. Саме тому необхідно замислитися над шляхами та рекомендаціями, які допоможуть вчителям не «вигорати», а мати мотивацію до змін, розвитку та конкуренції. Сьогодні ми не можемо зупинитися, тому що сучасний світ відкине нас назад. Рух уперед і бажання до нових знань і звершень – це внутрішня мотивація кожного вчителя. Це має стати життєвим кредо кожного педагога, який прагне успіху та самореалізації.

Подальші наукові розвідки будуть пов'язані з напрацюванням механізмів мотивації до підприємницької діяльності вчителів Нової української школи, чинників її розвитку, принципів, що дасть змогу розробити концепцію ефективного механізму розвитку підприємницької діяльності в освіті.

ЛІТЕРАТУРА

- Бильчак, В. С., Пурьжова, Л. В. (2008) *Экономическая активность малого предпринимательства*. Калининград (Bilchak, V. S, Purizhova, L. V. (2008) *Economic activity of small business*. Kaliningrad).
- Вершловский, С. Г. (2002) *Педагог эпохи перемен, или как решаются сегодня проблемы профессиональной деятельности учителя*. Москва (Вершловский, С. Г. (2002) *Педагог эпохи перемен, или как решаются сегодня проблемы профессиональной деятельности учителя*. Москва).
- Кирилишин, В. (2017) Професійний стандарт нового покоління: індикатори та вимоги професійних функцій. *Управління освітою*, 9 (Kyrylyshyn, V. (2017) Professional standard of the new generation: indicators and requirements of professional functions. *Education Management*, 9).
- Керол, Д. (2017) *Налаштовуйся на зміни. Нова психологія успіху*. Київ (Carol, D. (2017) *Tune in to change. New psychology of success*. Kyiv).
- Концепція нової української школи. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>. (The concept of a new Ukrainian school. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>).

- Закон України «Про освіту» (*Law of Ukraine "About education"*) (2017) Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214519>.
- Ложкін, Г. В. (2014) *Економічна психологія* : навч. посіб. Київ (Lozhkin, G. V. (2014) *Economic psychology: textbook*. way. Kyiv)
- Калініна, Л., Карамушка, Л., Сорочан, Т., Шиян, Р. (2011) *Освітній менеджмент в умовах змін: навч. посібник*. Луганськ (Kalinina, L., Karamushka, L., Sorochan, T., Shiyan, R. (2011) *Educational management in the conditions of changes: textbook*. manual. Lugansk).
- Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (*Professional standard by professions "Primary school teacher of general secondary education", "Primary teacher (with a diploma of junior specialist)"*) (2020) Retrieved from: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv>.
- Пурьжова, Л. В. (2004) *Влияние государственной поддержки на развитие экономической активности в сфере малого предпринимательства: на примере Калининградской области*: (дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05). Калининград (Puryzhova, LV (2004) *The influence of state support on the development of economic activity in the field of small business: on the example of the Kaliningrad region*: (dissertation. Candidate of Economic Sciences: 08.00.05). Kaliningrad).
- Разіна, О. В. (2008) Побудова мотиваційної системи залучення та стимулювання персоналу для реалізації виробничої стратегії. *Вісник ХНАУ, Серія «Економіка і природокористування», 3*, 377-384 (Razina, O. V. (2008) Construction of a motivational system for attracting and stimulating personnel to implement a production strategy. *Bulletin of KhNAU, Series "Economics and Nature Management", 3*, 377-384).
- Співак, В. В. (2010) Мотивація як засіб ефективного менеджменту персоналу підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*, 6, 178-181 (Spivak, V. V. (2010) Motivation as a means of effective personnel management of enterprises. *Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic Sciences*, 6, 178-181).
- Стадник, В. В. (2009) *Системне забезпечення мотивації інноваційного розвитку підприємницьких структур*. Хмельницький (Stadnyk, V. V. (2009) *System support of motivation of innovative development of business structures*. Khmelnytskyi).
- Худякова, Н. Ю. (2008) *Психологічні особливості мотивації підприємницької діяльності* (дис. ... канд. наук: 19.00.10). Київ (Khudyakova, N. Yu. (2008) *Psychological features of motivation of entrepreneurial activity* (dis ... candidate of Sciences: 19.00.10). Kyiv).
- Шайхутдінова, Г. Ф. (2013) *Формирование личностных, экономических и организационных компонентов предпринимательства в координатах инновационной экономики*: науч. изд. Уфа (Shaikhutdinova, G. F. (2013) *Formation of personal, economic and organizational components of entrepreneurship in the coordinates of innovative economy*: scientific. ed. Ufa).

РЕЗЮМЕ

Прима Раиса, Кинах Неля. Мотивация к предпринимательской деятельности учителя Новой украинской школы.

Одну из основных ролей в активизации профессионального развития учителя НУШ играет мотивация к предпринимательской деятельности. В статье исследованы теоретические основы мотивации как одного из важнейших направлений в предпринимательской деятельности. Обоснован тезис о том, что профессиональная мотивация учителя базируется на его жизненных ценностях, обусловливаемых характером педагогического труда. Проанализированы группы мотивов предпринимательской деятельности. Предложена авторская структурная схема формирования мотивации к предпринимательству учителя НУШ и определены этапы процесса формирования мотивации к предпринимательству через потенциал учителя НУШ.

Ключевые слова: мотив, потенциал, мотивация к предпринимательству, предпринимательская деятельность, мотивационные принципы.

SUMMARY

Prima Raisa, Kinakh Nelia. Motivation for entrepreneurial activity of the teacher of the New Ukrainian School.

One of the main roles in activating the professional development of teachers of the New Ukrainian School is played by motivation for entrepreneurial activity. However, unfortunately, the general methodology and system of levers and tools to intensify entrepreneurial activity is not holistic and does not increase the competitiveness of teachers. The article investigates the theoretical foundations of motivation as one of the most important areas in business. The thesis that the professional motivation of a teacher is based on his life values, due to the nature of pedagogical work, is substantiated. Groups of motives of entrepreneurial activity are analyzed. The author's structural scheme of formation of motivation for entrepreneurship of a teacher is offered and the stages of the process of formation of motivation for entrepreneurship through the potential of a teacher of the New Ukrainian school are determined. The aim of the article is to study the motivation to intensify the entrepreneurial activity of teachers of the New Ukrainian School in the conditions of transformation of educational processes. To achieve this goal and solve the tasks, the following research methods were used: theoretical: system-axiological, structural-comparative, structural-logical, theoretical analysis of pedagogical, fundamental-philosophical, management literature, normative documents, materials of periodical professional and scientific-metric publications on the research topic; structural-logical analysis and systematization - in order to characterize the features of professional training of teachers of the new formation; empirical: questionnaires and surveys of participants in the educational process; comparison of different views on the problem; generalization. We have determined that motivation for entrepreneurial activity is the realization of a teacher's work, a comprehensive holistic toolkit for transforming motivation-potency into motivation-reality, into direct action; a dialectical set of interdependent, interconnected and purposeful business tools and levers, methods and forms of motivating teachers to activities that will bring profits and increase their efficiency and effectiveness in the transformation of education. Further scientific research of the author will be connected with the development of mechanisms of motivation for entrepreneurial activity of teachers of the New Ukrainian school, factors of its development, principles, which will allow to develop the concept of effective mechanism of entrepreneurial activity in education.

Key words: motive, potential, motivation for entrepreneurship, entrepreneurial activity, motivational principles.

УДК 378

Наталія Рідей

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

ORCID ID 0000-0002-5553-059X

Олексій Макієвський

ВСП «Київський транспортно-економічний фаховий коледж

Національного транспортного університету»

ORCID ID 0000-0002-7332-0289

DOI 10.24139/2312-5993/2021.04/210-220

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ АВТОМЕХАНІКІВ

У статті уточнюється поняття «інновація», зокрема «освітня інновація», як пріоритетний напрям методики навчання у професійній підготовці майбутніх автомеханіків. Так, під інноваціями в освіті розуміють процес створення, впровадження й поширення в освітній діяльності нових підходів, ідей, методів і прийомів, технологій, спрямованих на оновлення, модернізацію, трансформацію навчального процесу відповідно до вимог часу; зокрема, для вищої школи визначальним є формування в майбутніх автомеханіків системного підходу до аналізу професійних завдань, формування стратегічного мислення, здатності до соціальної і професійної мобільності, прагнення до самовдосконалення протягом активного трудового життя, що може бути досягнуто, насамперед, за рахунок